

ЧАС ГЕРОЇВ

**Інтерв'ю з учасниками подій часів
Революції Гідності та війни на Донеччині**

Спілкувалася Надія КИР'ЯН

Київ
Видавництво Ліра-К
2020

УДК 821.161.2'06-92-94

Ч-24

Час Героїв : інтерв'ю / [Н. Кир'ян]. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 82 с.

ISBN 978-617-7844-96-8

Герої цієї книжки — пасіонарії, учасники Помаранчевого Майдану, Майдану Гідності, добровольці-воїни АТО, журналісти, філософи, талановиті письменники та музиканти, митці. Серед них і зовсім юні, і поважного віку, вони з різних куточків України від сходу до заходу, від півночі до півдня. Усіх об'єднує палка любов до України, бажання, щоб їхня Батьківщина здолала всі перешкоди на шляху до вільного заможного життя, процвітання. Цьому повсякчас сприяють і словом, і ділом, ризикують добробутом, здоров'ям і навіть життям. Саме цим вони будуть цікаві нашим читачам.

УДК 821.161.2'06-92-94

ISBN 978-617-7844-96-8

© Н. Кир'ян, 2020

© Видавництво Ліра-К, 2020

Незнання історії не звільняє від відповідальності

Війна з Росією стала несподіванкою для нашої влади та дуже багатьох українців. Однак, аби ми «вчилися так, як треба», вивчали та аналізували власну історію, то й не наступали б щоразу на ті самі граблі. Бо близько 100 років тому відбувалися дуже схожі події. І тоді рятували Україну патріоти-добровольці, пасіонарії, які йшли на смерть, відстоюючи власні переконання. Так і цього разу. За понад двадцять років незалежності армію зруйнували, добро розграбували, перед озброєним до зубів агресором опинилися беззбройні.

Для початку повністю здали інформаційний простір, а війна, як і розруха, починається насамперед у головах. Вона й почалася. Одна жіночка з Криму в прямому ефірі говорила приблизно так: «Я так люблю Україну. А український борщ! А українское сало! И мою любимую Украину я потеряла. Но я голосовала за Россию и я так счастлива! Теперь ко мне бандеры не придут!»

Потім почався сепаратизм на Донбасі, де за статистикою понад 80% населення не виїжджало за межі місця проживання, а 90% ніколи не були за кордоном, дивилися лише російське телебачення. Частина цього населення перелякалася «київської хунти», про яку розповідала байки Росія, і наклікала до себе російських бандитів — кадірівців, донських казаків та всіляких інших любителів покерувати, пограбувати та познущатися з людей. Тепер люди жалкують, але незнання історії не звільняє від відповідальності.

Імперія та її імператор, роззброївши Україну, зазомбувавши багатьох її мешканців, сподівалися знову легко задушити нашу країну у «братніх» обіймах. Та на перешкоді стали найсвідоміші: вояки ЗСУ, добровольці, волонтери, — усі,

хто як міг, так допомагав подолати ворога. Вони виявилися справжніми героями. Звичайно, краще було б, якби держава нормально розвивалася, люди жили звичайним життям, працювали, святкували, виховували дітей, раділи життю. Але вже коли так сталося — Героям слава! А всім наука, що історію треба знати, щоб уникнути трагедій.

От деякі громади на Донеччині вчасно згуртувалися і не допустили ворога на свою територію. Тепер живуть відносно спокійно — там не стріляють. Хоч вони також воюють — із чиновниками-бюрократами, що теж нелегко. Про такі події у своєму містечку розповів герой цієї книжки Євген Дзюба. Добрий приклад для наслідування.

Багато хто став невинною жертвою цієї війни. Усі вони заслужують, щоб про них знали й пам'ятали поіменно — і про тих, хто загинув на полі бою, і про тих, хто лишився жити й далі будувати справедливу державу, і про тих, що постраждали через власну дурість. А також, проаналізувавши роздуми цих людей, можна краще зрозуміти причини, які призвели до трагедії, та як у подальшому діяти, щоб цьому запобігти. І думка кожного надзвичайно важлива. Ці думки складають літопис сучасної України, вони про труднощі й біди, що зустрілися на нашому шляху, про радощі й надії, про джерела нашої стійкості.

У цій книжці — інтерв'ю з небайдужими людьми, їхніми родичами та знайомими (значна частина розповідей друкувалися в газеті «Слово Просвіти»). Вони не вважають себе героями, хоч їхні вчинки часом воістину героїчні. У цьому бачать своє призначення — захищати рідну землю, сприяти становленню та розвитку своєї держави попри всі перешкоди. Ці люди з різних куточків України, різного віку, мають різноманітні таланти та уподобання. Однак мають спільне гасло: «Слава Україні. — Героям слава!» І воно щире і справжнє.

Надія КИР'ЯН

У Києво-Святошинському районі, як і по всій Україні, неоголошена російсько-українська війна на сході України виявила чимало патріотів, які воювали у Збройних силах України, ішли добровольцями на фронт, брали участь у волонтерському русі. Почесні відзнаки «Герой-захисник Києво-Святошинського району» отримали Скрицький Анатолій Петрович, Ткаченко Олександр Сергійович, Шафранський Анатолій Павлович, Бутолін Максим Сергійович, Погребний Володимир Григорович, Гончарук Олег Валентинович, Мосін Віктор Миколайович, Саміленко Віктор Ігорович.

Чимало героїв нашого району загинули за свободу. Це неვიгойний біль для їхніх батьків, дітей, для всіх нас. Вічна світла їм пам'ять.

Це Макогон Віктор Васильович, Сінягуб Антон Сергійович, Лісовський Олександр Миколайович, Голота Володимир Михайлович, Дерев'янка Станіслав Анатолійович, Бачинський Ігор Володимирович, Васільцов Віталій Валерійович, Швець Віктор Миколайович, Хоменко Ігор Вячеславович, Дзех Олександр Віталійович, Бойчун Юрій Олександрович, Білявський (Моргун) Олександр Миколайович, Довгий Микола Григорович, Пазюк Василь Васильович, Ярош Артур Володимирович, Грищенко Анатолій Володимирович, Царінний Вадим Іванович, Сковородін Олексій Володимирович, Ільченко Сергій Васильович, Бочаров Роман Олександрович, Курбатов Вадим Михайлович, Липчак Федір Федорович, Марченко Віктор Петрович, Саєнко Олександр Віталійович, Глухий Микола Петрович.

Створено чимало громадських організацій учасників АТО та волонтерів, зокрема: ГО «Союз ветеранів АТО Києво-Святошинського району», «Боярка-АТО», «Воїни-учасники АТО Києво-Святошинського району» с. Тарасівка, «Учасники АТО Києво-Святошинського району», «Софіївка-АТО», «Ходосівка-АТО», «Ветерани АТО м. Вишневе», «Воїни-учасники АТО»

с. Гатне, «Едем-Білгород», «Гореницька спілка ветеранів війни, учасників АТО» та ін.

Про одного з цих героїв, «кіборга» Анатолія Петровича Скрицького наша розповідь, який зізнався, що мріє відпочити, але тільки тоді, коли закінчиться війна.

Анатолій Скрицький (народився 14 лютого 1957 року), псевдо «дядя Толя» — старшина ЗСУ, учасник російсько-української війни. Доброволець, командир танка.

Брав участь у боях на території Донецького аеропорту, один із учасників бою за Путилівський міст під Донецьком. 1977 року демобілізований з лав РА, Служив в Угорщині. Депутат Києво-Святошинської районної ради VII скликання. На війні загинув його племінник, десантник 95-ї бригади.

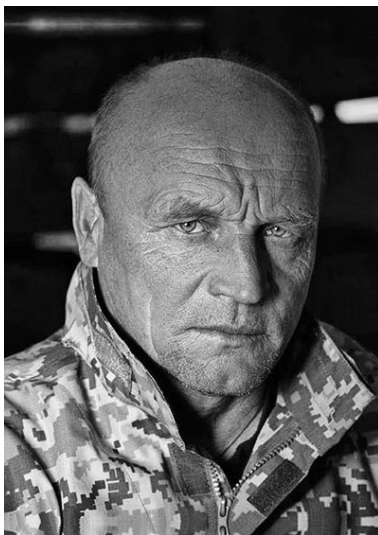
22 січня 2015-го під час виконання бойового завдання біля аеропорту «Донецьк» у складі своїх екіпажів сержант Костянтин Балтага, командир танка старшина Анатолій Скрицький, солдат Володимир Суханін, навідник солдат Дмитро Тринога вели вогонь на ураження противника, пробиваючи кільце оточення для виходу українських підрозділів. Під час ведення бою з ладу вийшла гармата танку. Гармату було відновлено силами екіпажу, не припиняючи бою. Старшина Скрицький, сержант Балтага та солдат Тринога були поранені, але не покинули бойових позицій. При відході після підбиття танка перебували на броні екіпажу лейтенанта Івана Ждана.

Потім Анатолій Петрович служив у навчальному центрі «Десна», звідти перейшов у бригаду швидкого реагування Нацгвардії, наприкінці 2017-го рішенням головнокомандувача Збройних сил був переведений командиром танка в 72-гу механізовану бригаду.

Нині служить у Маріуполі.

У 59 років пішов добровольцем

Анатолій Петрович розповів, що народився у селі Іванків Андрушівського району Житомирської області. Закінчив там 8 класів, потім Житомирське ПТУ, за фахом будівельник. Мобілізували в армію. Із 1975 до 1977 року служив в Угорщині в танкових військах, там, у Дебрецені закінчив спеціальне училище (1975 рік), потім потрапив у 201 танковий полк, у селищі Польгарді. Після армії закінчив будівельний інститут, звідки направили на роботу в будівельну фірму в Домодедово (Росія). Потім працював будівельником, у Києві в Метробуді, у Вишневому на Київщині, інспектором пожежної охорони тощо. Одружився, разом із дружиною побудували хату в селищі Петрівському Києво-Святошинського району. Під час перебудови організував власний будівельний бізнес. Свого часу серйозно займався спортом, грав у хокей за “Сокіл”, за збірну України.

А.П. Скрицький

2013 року був на Майдані. Коли почалася війна, його племінник Олексій Володимирович Шевченко (мешкав у Житомирській області) воював під Донецьким аеропортом у 95-й бригаді, де й загинув.

Анатолій Петрович ще до того двічі ходив у військкомат, щоб узяти добровольцем, але йому відмовляли, оскільки

мав 58 років. Загибель племінника збіглася з Указом Президента, згідно з яким можна мобілізувати на військову службу осіб віком до 60-ти років. Знову пішов у військкомат, так і потрапив на війну добровольцем. Три місяці з іншими мобілізованими проходили танкову підготовку в Гончарівському навчальному центрі Чернігівської області. Дуже вдячний капітану Олександрю Морозу, чудовій людині й талановитому учителю, фронтовику з “Айдара”, який у них був за комбата. Потім потрапив у 95-ту бригаду під Донецький аеропорт. У січні 2015 року шість танків третьої танкової роти окремого танкового батальйону направили на підкріплення 93-ї танкової бригади. Один зламався вже дорогою. Решту, щойно вони приїхали годині о 10-й вечора в Тоненьке (там, під Донецьким аеропортом є кілька хат), об 11-й уже обстріляли гради. Стріляли там постійно. У будинку, де їх ночувало близько 70 осіб, було два поверхи й підвал. Туди потрапило дві ракети, пробили дах, стелю і вибухнули внизу на кухні, де, на щастя, тоді нікого не було. Усі лишилися живі. Тільки одного бійця привалило стіною і пошкодило хребет, його витягли і відправили в лікарню.

— Напевно, є Господь на білому світі, — розповідає Анатолій Петрович, — він бачив, що ми за праве діло і нас зберіг. З будинку виповзали, бо по нас стріляв снайпер, будинок горів. Потім побігли до своїх танків, які стояли в окопах, два танки пошкодили гради. О четвертій ранку надійшла команда виїжджати в аеропорт. Змогло виїхати лише три танки. Приїхали в нашу частину “Зеніт” на околиці Донецька. 24 січня ми відбили шахту Бутовка. Поряд Авдіївка — наша, через міст — Донецьк, контрольований сепаратистами. На цій території було важко зрозуміти, де наші, де ні, нібито всі наші люди — українці. Тільки одні “наші” воюють на нашому боці, а інші “наші” воюють проти нас.

Вони не зрозуміли, куди їх втягнули

— Таке враження, що вони самі не зрозуміли, куди їх втягнули. Сидимо за столиком у крамниці, вони з того боку, ми з цього. Їхні автомати лежать на столі і наші. Їх п'ятеро і нас п'ятеро. Я кажу: “Ти наш, українець?” — “Я рускій”. — “Ну добре, але ж народився, виріс в Україні, тебе тут вигодували. Закрийте кордон із Росією, підніміть український прапор — і ми з вами швидко помиримося”.

Але вони вже дуже далеко зайшли, “перейшли межу”. Їх тут судитимуть, бо на їхніх руках кров, та й там вони нікому не потрібні. Вони зараз дуже добре все це розуміють. Ми з ними не воювали, просто розходилися. У них своя точка зору. Їм так вдовбали в голову, що це їхня земля, той шматочок Донецька, окрема самостійна територія, що це ми до них прийшли як загарбники. Вони не вважають, що Донецька область — це Україна. Ще не скоро, можливо, з десяток років пройде, поки у цих людей зміняться настрої. Якщо ми колись врешті помиримося і припинимо стрілянину, очевидно, нам доведеться комусь вибачити, когось помилувати. Зрозуміло, що це не стосується таких як Моторола, Гіві, Захарченко, Плотницький — таких милувати ніхто не буде. Є люди, які обдурені, хоч вони й стріляли по нас. А як у полон потрапляють — вони всі одразу каються.

Задурених там багато. Коли механік мого танка Сергій із Києва був у полоні, його водили по Донецьку як “кіборга”, бабки за 70 років били його палками, кидали в нього яйця, помідори. Був у полоні сім місяців і два дні, потім його обміняли. Після 18 січня був танковий бій, наш танк підбили і двоє наших хлопців — Ляса і Пантюшенко досі у полоні. Ми вже і мітинг біля Верховної Ради влаштовували з проханням їх звільнити. Коли полоненими займалося СБУ, щодва тижні когось обмінювали. Потім на довгий час обміни припинилися,

зараз нібито потроху відновлюються. Але ж люди там страждають щодня!

Налаштовані боротися до перемоги

— Воював під аеропортом три тижні. З 16 січня до 4 лютого 2015 року. Від аеропорту вже лишився тільки шматочок, була ще нашою пожежна вежа. Ми, танкісти, в самому аеропорту не були, а навколо, підтримували своїх, допомагали вивозити поранених, викликали вогонь на себе, щоб сепаратисти стріляли по нас, а з іншого боку заходила розвідка і вивозили поранених. На території аеропорту тоді була справжня війна. Сепаратисти обкидали приміщення вибухівкою, вибухнув газ. Ті, що лишилися на клаптику близько 100 м² загороджувалися усім, що потрапляло під руки, навіть трупи клали перед собою. На першому поверсі усе було розбито і підірвано, залишалися рештки металоконструкцій. А коли сепаратисти вивозили своїх поранених, замінували підвал. Вони пішли, а тут рвонуло, перший поверх пішов униз, люди загинули під завалами і від вибухів.

Однак люди скрізь різні, не всі звірі і серед ворогів. Можу висловити шану декому з російських військових (не найманцям). Коли наш старшина пішов із білим прапором до росіян і попросив допомоги лікарів, бо свій лікар загинув, його зустріли сепаратисти, які кричали: “Зараз будемо вас різати”, на що той відповів: “Спочатку заведіть до начальства, потім ріжете”. Його завели до керівництва, російський майор послав своїх лікарів і нашим пораненим надали допомогу. Це вчинок справжнього воїна. Той майор, напевно, і сам не хоче воювати, як і ми. Але змушений виконувати накази. Він контрактник, працює за зарплату, у їхній провінції також нема за що жити, як і в нас. Він навіть не знав, що його везуть воювати, бо казали — на навчання. Тепер у нього вибір — він може або стріляти в мене, або ні. Зізнався: коли була можливість не